

Бранко Златковић

ПРИПОВЕТКЕ ДЕЈАНА МЕДАКОВИЋА

Историчар уметности, песник, мемоариста, путописац, публициста, академик Дејан Медаковић (1922–2008) је богат и жанровски разноврстан књижевно-научни опус, заправо, отпочео објављивањем прича из приморског амбијента. Најпре је 1939. у *Часопису за југословенску омладину* „*Наша домовина*“ објавио првенац – причу „Барба Стипе“, у којој је карактеризирао прекаљеног светског морепловца који се вратио у завичај да сконча животну буру у далматинским валовима¹. Затим је, у истом гласилу, објавио две путописне приче „Морем од Сплита до Дубровника“ (1939)² и „Успомене са Мљета“ (1940)³. Непосредно пред сам почетак Другог светског рата у Краљевини Југославији, у фебруару 1941. године, објављена је прича „Мали људи“⁴ којом је Дејан Медаковић зачео приповедни циклус сремскокарловачке тематике. С обзиром на то да је почетком рата престао да излази југословенски омладински часопис *Наша домовина*, али и да је замро јавни и културни живот, млади аутор није објављивљивао током периода окупације, али је наставио да пише приче. Док је, као избеглица у Београду, био асистент-волонтер у Музеју кнеза Павла (данашњи Народни музеј), из 1944. потиче прича „Fuisset“⁵, у којој је наставио да

¹ „Barba Stipe“. *Naša domovina*. Година 2, број 2 (1939): 8–9.

² „Morem od Splita do Dubrovnika“. *Naša domovina*. Година 2, број 6–7 (1939): 132–133.

³ „Успомене са Мљета“. *Наша домовина*. Година 3, број 5–7 (1940): 97–98.

⁴ „Мали људи“. *Наша домовина*. Година 4, број 2 (1941): 39.

⁵ Приповетка је објављена у књизи Дејана Медаковића, *Пјџице и грује приче* (цртежи Драган Зубер). Библиотека „Каирос“, књ. 7. Сремски Карловци: Каирос, 1999, 19–32.

карактерише јунаке и да стилизује и фикционализује реминисценције из гимназијског периода у Сремским Карловцима, који ће до краја живота остати његов непресушан и доминантан извор и простор поетских и приповедних тема. Прозом се огласио и одмах после ослобођења. Према личном сведочењу, у горком разочарању после слома Краљевине Југославије, у коме се обрукао толики број високих официра, написао је 15. октобра 1946. године причу „Ђенерал”. О сатиричној приповеци повољан суд је изрекао млади Борислав Михајловић Михиз, па се Дејан Медаковић осмелио да тек написану причу прочита и током седнице литеране секције „Иво Лола Рибар”, у Котеж-Неимару, којој је присуствовао Душан Матић (вид. причу „Из тмине враћам пријатеља”). Услед могућих неспоразума да се сатирична прича може погрешно схватити као критика војске уопште, Матић је предлагао аутору да допише завршно поглавље у коме би се ослобођени ђенерал из немачког заробљеништва убрзо повезао са покретом Драже Михаиловића. Сматрајући да приповетка садржи већ логичан свршетак, а да би свако дописивање деловало тражено и вештачко, Дејан Медаковић је одложио рукопис приповетке, коју је тек објавио у склопу својих мемоара, изашлих почетком 90-их година 20. века⁶. У пријатељском разговору са Павлом Медаковићем (1953), прослављеним диригентом и сином Дејановим, дознао сам да је Дејан Медаковић читао причу и Исидори Секулић која му је рекла да је он рођени приповедач. Доцније, инспирисан причом о „ђенералу”, истакнути српски сликар, Иван Табаковић, начинио је карикатуралну колажну ликовну представу Медаковићевог јунака. Ваљда и због овог непријатног искуства и стога што је прози иманентнији друштвенополитички контекст, Дејан Медаковић се, потом, посветио поетском (*Мосџови*, 1946), али надасве научном и педагошком раду у области историје уметности, па се у његовој *Библиографији радова*⁷ не бележе приповедне јединице. Но, Дејан Медаковић се приповедном стваралаштву интензивно вратио крајем 80-их и током 90-их година 20. века. Након великог успеха и пажње коју су завредели његови петокњиж-

⁶ Наводи се према: Дејан Медаковић. *Ефемерис, хроника једне породице 3–5* (3. изд.). Нови Сад: Прометеј, 2022, 176–177, 702–711.

⁷ Лидија Јелић. *Библиографија радова академика Дејана Медаковића у часци осамдесетих година живота*. Уредник Никша Стипчевић. Београд: Српска академија наука и уметности, 2002.

ни мемоари (*Ефемерис, хроника једне њородице*, 1990, 1. изд.), те и појава књиге путописа (*Тражење добра, њисма*, 1995), Медаковић је тек 1998. објавио прву књигу прича⁸, тј. реч је о жанру којим је аутор давне 1939. објавио стваралачку каријеру. Након прве књиге *Поврајџак у Ракијџе и друје љриче*, код истог издавача, „Каироса” из Сремских Карловаца, који је с посебним пијететом почео да објављује дела једног од најчувенијих ученика Карловачке гимназије новијег доба, појавила су се и наредних година издања краћих приповедака *Пџице и друје љриче* (1999)⁹ и *Орлов слџи и друје љриче*¹⁰. Затим, у књизи *Пролажење*¹¹, у издању „Малог Нема” из Панчева, 2003. године, осим поновљених прича из претходних издања, у којима се тематизује транспозиција насловног топоса у њима, налазе се и две нове приповетке („Сањарење” и „Катанац са шифром”). Следе две књиге нових прича *Парасџос у Сремским Карловцима* (2006)¹² и *Лумен Карловачке џмназије* (2007)¹³. У постхумно објављеној књизи *Карловачке љриче* (2008)¹⁴ најпосле се своди приповедни опус Дејана Медаковића, груписањем старих, али и објављивањем нових прича („Чика Цвеја”, „Матурант воли латински”, „Два директора”, „Сусрет”), које се тичу сремскокарловачког миљеа. Изван корица књига остала је Медаковићева прича „Он и она”¹⁵, која је такође објављена у последњој години његовог живота и која стилизује још једну његову знатну приповедну вокацију, а то је танано

⁸ Дејан Медаковић. *Поврајџак у Ракијџе и друје љриче* (цртежи Љубица Цуца Сокић). Библиотека „Каирос”, књ. 4. Сремски Карловци: Каирос, 1998.

⁹ Дејан Медаковић. *Пџице и друје љриче* (цртежи Драган Зубер). Библиотека „Каирос”, књ. 7. Сремски Карловци: Каирос, 1999.

¹⁰ Дејан Медаковић. *Орлов слџи и друје љриче*. Библиотека „Каирос”, књ. 10. Сремски Карловци: Каирос, 2000.

¹¹ Дејан Медаковић. *Пролажење*. Панчево: Mali Nemo, 2003.

¹² Дејан Медаковић. *Парасџос у Сремским Карловцима и друје љриче*. Библиотека „Каирос”, књ. 19. Сремски Карловци: Каирос, 2006.

¹³ Дејан Медаковић. *Лумен Карловачке џмназије* (цртежи Драган Зубер). Библиотека „Каирос”, књ. 21. Сремски Карловци: Каирос, 2007.

¹⁴ Дејан Медаковић. *Карловачке љриче* (цртежи Драган Зубер). Библиотека „Каирос”, књ. 24. Сремски Карловци: Каирос, 2008.

¹⁵ Дејан Медаковић. „Он и она”. *Свеске, часоџис за књижевносџи, умејџносџи и кулџуру*. Година 18, број 88, Панчево: Мали Немо, 2008, 5–7. Уз ову причу, под заједничким насловом „Две приче” објављује се и прича „Два директора” која је штампана и у постхумној књизи Дејана Медаковића *Карловачке љриче* (2008). Заједнички наднаслов двома причама у часопису *Свеске* (год. 18, бр. 88, 2008, 5–11) гласи „Књига од песка”.

психолошко понирање у тајне брачних или уопште партнерских односа између жене и мушкарца, о чему се, између осталог, веома продубљено и са изванредним смислом за детаље и необичне обрте, дотицао и у другим причама („Адам и Ева”, „Враћање”, „Лепа шоферка”, „Fuisset”, „Прва љубав”, „Мецена из мале вароши”, „Узмак”, „Госпођица Ана”, „Поруке једног писаћег стола”, „Повратак ратника”, „Матурант воли латински”). Најпосле, „на Првој хируршкој клиници КЦС, у очекивању продужетка живота”, између 22. и 25. маја 2008. године, Дејан Медаковић је саставио своју „лабудову” причу, насловљену „Из тмине враћам пријатеља”¹⁶, у којој је, између осталог, још успео да од заборава отргне неколико знаменитих епизода из књижевног живота у Београду непосредно након Другог светског рата. Са Дејаном Медаковићем отишло је и мноштво сјајних, важних и занимљивих прича које сам имао прилика да слушам током сусрета са њим у Дому Вукове задужбине у Београду. У недавном разговору о прози Дејана Медаковића, његов син Павле испричао је сијасет бриљантних прича, знатижељно запиткујући: „А јесте ли читали ову, а ову...?” Нисам их препознао! Посведочио се запажање Драшка Ређепа да је „велики усмењак” неке од својих најдуховитијих прича оставио ненаписане¹⁷.

Дејан Медаковић спада међу реалистичке и изразито ерудитивне приповедача који су склони естетизацији, фикционализацији, семантизацији и универзализацији личних искустава и доживљаја. У његовом опусу каткада се препознају само обриси, а веома фреквентно и експлицитна аутобиографска наслојавања. Хронотопичност својствена је и кругу прича које тематизују реминисценције из његових „раних јада”, детињства и дечаштва, проведених у Загребу и у Далмацији. Ретроспекција приповедача у давно напуштени амбијент евоцира успомене о узбудљивим приповестима породичног хроничара ујака Лазе кога су из милоште звали Пуба. Попут писаца епохе просветитељства, Медаковићев јунак старински и сентиментално промишља над загонетним ујаковим порукама и поентира: „Прихватио сам поуку да у животу не треба отварати све ка-

¹⁶ Дејан Медаковић, „Из тмине враћам пријатеља”. *Летњојис Мајице српске*. Година 184, књига 482, свеска 3, септембар 2008. Иван Негришорац, ур. Нови Сад: Матица српска, 2008, 585–592.

¹⁷ Драшко Ређеп. *Поверљиви сијали о расају, на белинама књија и усјомена Дејана Медаковића*. Београд: САНУ, 2010, 242–245.

танце са шифром, а још мање ковчежиће који сакривају наше успомене” („Снага униформе”, „Катанац са шифром”). Једнако се и у причи „Птице” испољава спознајна функција дечачког искуства. Поводом својеврсне потврде уверења приповедачеве мајке да је канаринцу Јанку потаман у њиховом дому, јер се из крошњи оближњег парка вратио у сопствени кавез, приповедач је релативизовао поучну тезу бајке о жудњи за слободом коју је слушао у детињству о свемоћном цару Ханону, који је у златне кавезе затварао птице како би их учио да певају: „Ханон је Бог, Ханон је Бог”. Пустивши их да певају по свету научену песму о његовој моћи, оне су, пак, изневериле и слободно су певале своју песму. Као непролазна приповедачева сетна мисао, у причи „Соколово око”, опредмећено је пријатељство са Миливојем, другом из детињства у Загребу, који се угушио плином током сна, јер је његова мајка нехотице заборавила да заврне славину гаса. Трагична и насилна смрт дечака ретроактивна је слутња приближавајућег зла које ће се распламсати према Србима и Јеврејима у Независној Држави Хрватској. Међутим, том корпусу тема претходе периоди гимназијског школовања Дејана Медаковића на Корчули и у Сремским Карловцима. У вези с првим простором, у дослуху су најраније, већ споменуте, предратне приче, у којима се литераризују медитеранске слике света: „Барба Стипе”, „Морем од Сплита до Дубровника”, „Успомене са Мљета”. Такође, предратном причом „Мали људи”, Медаковић је започео скицирање сремскокарловачке галерије ликова, међу којима је најпре у слици погроба трговца и зеленаша Матића поступком контраста истакао тријумф његовог дужника општинског пандура и пијанца, а затим је, доста доцније, 90-их година 20. века, обогатио циклус и портретима деда Јоце, звонара доњокарловачке цркве, као и силуетама побожних жена. Спору ниског интезитета између звонара и Карловчанки, с помирљивим разрешењем у епилогу, аутор је поступком шалоозбиљне хиперболизације догађају придао одсудни миротворни значај европских размера („Други Карловачки мир”). У духу чаршијских говоркања, нагађао је и о судбини сина професора музике Душана Котура који је нестао у Русији током Октобарске револуције и ламентирао је над бедним стањем фрушкогорских манастира, те и о жалосним изгледима у црквеној хијерархији

ученог архимандрита Крушедола Саве Петковића („Архимандрит Сава”, „Сусрет”). С једне стране, Медаковић је приповедно осветлио карактере староседелаца Сремских Карловаца, његових времешних хроничара и последњих изданака и представника породица грађанских провинцијенција („Прва дама Карловаца”, „Братска деоба”, „Чика Цвеја”), који испољавају сету за прохујалим временима, у којима су Сремски Карловци били средиште српског политичког, духовног, културног и грађанског живота. Стога, Чика Цвеја, у истоименој причи, тужи због пресељења Патријаршије 1920. у Београд, па додаје да у Карловце „отада више ни кер не сврати, само једном дошо краљ Александар, па једва нађоше есцајг да човек може да руча”. Елегична је и упитност над кобима брзог гашења старих карловачких породица, јер се једва може наћи „ко је умро у кревету својих дедова”. С друге стране, аутор је оваплотио загонетне историје и невољне судбине дошљака – Константина Политинског, власника фотографске радње у Карловцима који је, иначе, у својој отаџбини био капетан руске царске војске, близак штабу генерала Врангела, последњег царског официра који се борио против одреда Црвене армије („Атеље Фото-ген”). О руским емиграната, између два светска рата у Краљевини Југославији, зборе такође и приче „Генерал Ирманов”, и „Игуманија Јевдокија из манастира Зрзе”. Усуд неостварености својствен је и ликовима карловачких књижара – Радивоју Загорици, учеснику Првог светског рата („Дуги снови”), и усамљеној и ћутљивој госпођи Ирми Потурчић, сликарки која је своја платна спалила пре него што се доселила у Карловце („Загонетна Ирма”). Особиту приповедну пажњу аутор је посветио сликању личности директора, професора и ученика Карловачке гимназије у приповеткама „Fuisset”, „Матурска фотографија”, „Железничка станица”, „Парастос у Сремским Карловцима”, „Лумен Карловачке гимназије”, „Мириси”, „Матурант воли латински”, „Два директора” и „Сусрет”. У синхронијској равни, реч је о апотеози и култу класичног наслеђа као темељног ослоња и угледног обрасца гимназијског образовања, те и о приказу доба великог полета професора и ученика. Међутим, у сликању с временске дистанце, Медаковићев тон је таман и песимистичан, јер се идеализовани свет младости и грађанских вредности распршио у драма-

тичним токовима и последицама рата, те и у којекаквим животним удесима и странпутицама. У Медаковићевим причама будућност је измењена и изневерена и у супротности је с њеним пројекцијама у прошлости. Стога, приповедни субјект испољава nelaгoду поводом генерацијских сусрета или, пак, у разгледањима матурских фотографија, које постају сведочанства и симболи пролазности, пропадљивости, нестајања, изневерених снова. Прича „Матурска фотографија” се, према томе, своди реторским питањем: „Хоће ли у осмесима ове омладине (*йосмайџрач*) прочитати и њихов ужас и протест пред збивањима која су само наслућивали?”

Међутим, иако се доследно поетизују као попрште порушених идеала, Сремски Карловци су, у Медаковићевој прози, једновремено свето место српске традиције. Он реинтерпретира културноисторијске реминисценције – Карловачки мир 1699, пресељење Митрополије крушедолске у Карловце, привилегије које је место добило од царице Марије 1754, Прва српска гимназија 1791, Богословија 1794, бурна 1848, ђаковање Бранка Радичевића и његов култ, сахрана краља Милана Обреновића у манастиру Крушедолу 1901, оснивање ђачке књижевне дружине „Стражилово” 1904. итд. Карловци су представљени и као место заната, трговине, поште, железнице, виноградарства. Приповедач не пропушта да спомене и легенду према којој су „шиљер и бермет били и на Титанику 1913”. Свеприсутана је и близина фрушкогорских манастира, као и слика моћног и вечног Дунава, чије је једно изливање изван корита у атар вароши послужило приповедачу да, у духу нушићевске сатире, подвргне руглу јалово политиканство месних власти и њихових претпостављених у Дунавској бановини („Брана”).

Осим померања духовног и политичког средишта у унутрашњост земље која су ослабила утицај Сремских Карловаца, одсудан ударац месту нанели су први дани Другог светског рата. Усташе су намах забравиле цркве, протерале свештенство, срушиле бисту Бранка Радичевића, са Гимназије уклониле златни натпис „Браћа Анђелковићи српском народу” („Други Карловачки мир”), а становништво су поробиле и десетковале („Парастос у Сремским Карловцима”, „Лумен Карловачке гимназије”). У фрушкогорским манастирима усташе су оскрнавиле мошти

Срба владара-светитеља: кнеза Лазара у Раваници, цара Уроша у Јаску и кнеза Стефана Штиљановића у Шишатовцу. У причи „Нове сеобе Срба светитеља” приповедач сведочи, из прве руке, да је резервни мајор Вермахта, барон Рајсвиц (Johan Albrecht von Raisvic), учествовао у експедицији спасавања оскрнављених реликвија које су пренете у Србију. Упркос трауматичном искуству и катаклизмичном доживљају рата, Медаковићев јунак, ипак, не губи веру у хуману компоненту људске природе и одаје почаст њеним посведоченим манифестацијама. Стога је, након рата, посетио у Минхену Немца који је у једном историјском тренутку предводио „нове сеобе Срба владара-светитеља”, заветовавши се да ће покушати сународницима да објасни „у којој мери и каквим околностима може да слаби гнев према окупатору, а јача лик племенитог и хуманог човека”. Сличан сентимент еманиран је и у причи „Господин Бајлхаг”.

Такође, голготу и прогон Срба и Јевреја на простору Хрватске, Дејан Медаковић, између осталих, тематизује и у причама које у наслову садрже глаголску именицу „повратак” („Повратак у Ракитје”, „Повратак у јучерашњи свет”, „Повратак ратника”), која у епилозима постаје сопствена негација, семантизујући одлазак, судњи растанак и немогућност враћања у свет прошлости. Суочавање са сликом девастираног породичног имања у селу Ракитју, недалеко од Загреба, резултирало је јунаковим закључним монологом: „Заклињем се у себи да се више никад нећу вратити у Ракитје. Ако желим да одавде сачувам макар само једну успомену, потребно је да трајно прихватим свој положај странца, или да непрекидно увећавам наше међусобно растојање. Јер само тако, никада нећу открити да ли сам овде, у Ракитју икада био срећан”. У Медаковићевом приповедном искуству срећа и задовољство нису континуитет, нису својствени ни прошлом нити будућем времену, они су једино израз местимичног, пролазног животног тренутка, којим врхуни митски Каирос, бог срећног тренутка, који блаженства доноси онима „који га у лету ухвате за његов чуперак” („Адам и Ева”).

С друге стране, Београд се позиционира као геопоетичко уточиште српских и јеврејских избеглица које се, као негдашњи изданци грађанских слојева космополитског Загреба, полако адаптирају у новонаста-

лим приликама („Текта Зора”, „Сањарење”) и непознатој средини која их сучељава са новим, необичним и не свакад прижељкиваним суседима и житељима („Карузо”, „Лепа шоферка”). Међутим, nelaгодна егзистенција не само да мења појединца, она открива и природе јунака. Негодовање због непријатне буке која је допирала из дворишне зграде, од суседа који је неуко опонашао певање арија италијанског тенора Енрика Каруза, на неочекиван начин је допринело да се јунак приче „Карузо” боље и комплексније упозна са животним светоназорима сопственог оца, кога је, до тада, једнодимензионално доживљавао само као личност склону веселом и безбрижном животу („Повратак у јучерашњи свет”, „Смех”). Такође, јунаци Медаковићевих прича су и ражаловани официри краљеве војске који су се одасвуд прикупили у српској окупираној престоници, где мирно и достојанствено, заједно са осталим шареноликим светом, чекају у реду следовање у избегличкој мензи („Част”, „Снага униформе”). Јунаци прича повремено напуштају Београд и бораве у унутрашњости. Сакупљајући дрва за огрев на Букуљи, приповедач је, заузету једнаким послом, сусрео другарицу из Карловачке гимназије, Иванку Бебу Микић. Осим трагичних искустава које је проживела њена породица у усташком логору у Цапрагу, она је, у позадини рата, у пустом аранђеловачком парку, разлагала суштину Софоклове трагедије о Антигони. Сводећи њихов последњи разговор, приповедач је одбацио веру у светлију будућност, јер иако преживе рат, сматрао је да ће и затим једина њихова одбрана од простоте и новог варварства бити поново Библија и читање грчких трагичара („Матурска фотографија”, „Парастос у Сремским Карловцима”). Не војујући са „шмајсером” у шуми попут Маје, његове дечачке симпатије из Загреба, приповедни субјект је волонтирао у Музеју кнеза Павла, чувајући вредне старине и ископине, при том уверен да је и на тај начин чинио „јунаштво посебне врсте” („Повратак ратника”, „Нове сеобе Срба светитеља”). Пасионирана вера у значај и моћ материјалне баштине вишеструко је апострофирана у прозном опусу Дејана Медаковића.

Попут девојке ратника, онеобичавањем представе борца у лику руског дечака тенкисте – који угледавши играчку код вршњака, не одолева, а да не искочи из смртоносне оклопаче и да се тротинетом сјури

низ београдску улицу – Медаковић интерпретира долазак савезника у Београд („Тротинет”). Градећи је према поступку „много буке ни око чега” (одбравивши мистериозну касу трогирског властелина, острашћена светина затекла је једино пар белих рукавица), у причи „Последњи Фанфоња” тематизује се напуштање италијанске војске из Далмације. Продор савезничке америчке војске на територију Немачке описује се, пак, у епизоди приче „Господин Бајлхаг”.

Како је приповедач и слутио, ослобођење и комунистичка револуција нису намах донели спокојство, већ су испољили и другу страну медаље, изузетно крволочну и током самог периода Револуције („Паскање у време зимског туризма”, „Матурска фотографија”). Након рата, цркве и манастири су запустели, тако да се владици Макарију чинило да су решили „Сремци да доврше усташко дело”. Због ових речи умало је избегао затвор, што није пошло за руком многим утамниченим епископима („Сусрет”). Ослободиоци и ратници су наредили да се у холу зграде Филозофског факултета у Београду угули пламен у кандилима испред имена настрадалих студената за краља и отаџбину, те да се баца у смеће портрет предратног ректора професора Владимира Ђоровића („Прича о недодирљивом”, „Отпор Огњена Бадивука – Гаге”). На бившој краљевској палати, тзв. Старом двору, који је краљу Милану саградио архитекта Александар Бугарски, орао са раширеним крилима, стари симбол моћи и бесмртности, замењен је звездом петокраком, новим симболом победе („Орлов слет”). Осим детронизације краљевско-монархистичке иконографије и меморије, у Београду су страдали и невини људи. У причи „Смех” драматизују се худе судбине српских глумаца и комичара Александра Цветковића и Јована Танића који су, под оптужбама за сарадњу са окупатором, осуђени на смрт. У сличном контексту се спомиње и велика глумица Жанка Стокић којој су ратници физичку смрт заменили уметничком смрћу. О строгој идеолошкој цензури у београдским књижевним кружоцима сведочи и потоња прича „Из тмине враћам пријатеља”. Међутим, отклон и брану од нових удара и зала стварности, приповедни субјект налази у узбудљивом свету археологије и музеалства, зачињући својеврсну полемику и потирући мишљења према којима су музејски предмети ислужени, а музеји спремишта старудија које су већ

давно изгубиле моћ сведочења. Наративом о старом писаћем столу, приповедач је оживео успомене о политичком и књижевном делу Јована Суботића, те и о животним невољама његових потомака („Поруке једног писаћег стола”).

У сатиричном и алегоричном духу, Дејан Медаковић је у приповеткама „Први лов” и „Здравствени билтен” допринео књижевној представности и ере тоталитарног и декадентног социјализма, крунисаног социјалним раслојавањима и миграцијама становништва у Западну Европу („Топла чекаоница”).

Осим са вишедеценијске дистанце (време између два рата, окупација, комунистичко и социјалистичко доба), Дејан Медаковић је приповедно интерпретирао и сувремене појаве и догађаје током 90-их година 20. века и у првој деценији 21. века, које је синхроно забележио без временског одклона у актуелном историјском тренутку. Поклоник грчке античке девизе да „ипак се окреће”, и „све тече”, коју попут мотоа варира у низу приповедака („Ипак се окреће”, „Господин Бајлхаг” итд.), аутор пружа свом јунаку статус сведока смена идеологија и улогу посматрача политичке представе укалањања звезде петокраке и враћања негдашње позлаћене скулптуре двоглавог орла на куполу Старог двора („Орлов слет”). Инверзним поступком, уместо портрета предратног ректора Владимира Ђоровића, који је рехабилитовано враћен на своје пређашње место („Отпор Огњена Бадивука – Гаге”), у новом друштвенополитичком контексту у ђубришту су, пак, завршила сабрана дела маршала Јосипа Броза Тита, уз приповедачеву ироничну опаску упућену сакупљачу секундарних сировина, просветном раднику у пензији, да следећи пут пронађе и Кардељева сабрана дела, јер је и он много писао („Контејнер”).

У двама приповеткама „Кајање” и „А la France” испољене су и рефлексивне о нападу НАТО пакта на СР Југославију, односно Србију и Србе 1999. године. У првом примеру, у контексту аналогија између Индијанаца у прошлости и савремених Срба, приповедач изражава хтење да се и он својеручно придружи пријатељу који је наумио да се писмено извини неком још увек претеклом индијанском поглавици, јер се каје због греха из детињства у коме је, у биоскопу, одушевљено и навијачки гледао како

глумац вестерна Том Микс убија Индијанце. У другој причи, проблематизује се сентиментална страна односа према француском доприносу у нападу НАТО-а, с обзиром на незаборавно француско-српско пријатељство и савезништво у оба светска рата.

Поред актера, сведока и тумача драматичних историјских токова, међу приповедним јунацима Дејана Медаковића једнако се налазе и баштиници и носиоци културне историје. Они су професори класичних језика и књижевности („Fuisset”, „Професор Крсто Криле”, „Матурант воли латински”, „Два директора”), књижевни ствараоци („Из тмине враћам пријатеља”), историчари уметности („Прича о недодирљивом”, „Узмак”, „Госпођица Ана”, „Чика Тоша”, „Поруке једног писаћег стола”, „Нове сеобе Срба светитеља”, „Игуманија Јевдокија из манастира Зрзе”, „Повратак ратника”, „Господин Бајлхаг”), сликари, књижари („Загонетна Ирма”, „Дуги снови”), поклонници уметности („Мецена из мале вароши”), глумци („Тарас Буљба”), духовници („Архимандрит Сава”, „Мрав”, „Игуманија Јевдокија из манастира Зрзе”, „Чика Цвеја”, „Сусрет”), интерпретатори и тумачи Библије, античких митова, бајки, параболоа и басана („Адам и Ева”, „Казна”, „Мрав”, „Парастос у Сремским Карловцима”, „Птице”, „Будућност милосрдних анђела – кошмарни сан”). Дакле, густа прошараност приповедног ткива интеркултуралним пасажима, из света ликовне и књижевне уметности, архитектуре, археологије, музеологије и митологије, чини приповедни опус Дејана Медаковића изузетно слојевитим и семантизованим штивом које је отворено многоврским могућностима усмеренијих, али и асоцијативних истраживања и тумачења. У Медаковићевим причама чак се и појавности чулног, еротског, девијантног и бизарног, по правилу, одуховљују у контекстуализацијима са сликама света античке, класичне и библијске културе и традиције („Адам и Ева”, „Враћање”, „Мецена из мале вароши”, „Госпођица Ана”, „Матурант воли латински”).

Ипак, како је својевремено приметио Драшко Ређеџ, „недовољно читане”, али веома карактеристичне и упечатљиве приче Дејана Медаковића, које се сада објављују сабране међу корицама једне књиге, представљају изузетно важну компоненту његовог укупног корпуса, али и уопште леп и поетички препознатљив допринос српском прозном стваралаштву.